

Lars Bergström

Slutreplik

Falkemark tar upp två problem i sin replik härövan. Låt mig kommentera dem i omvänd ordning.

Jag kan hålla med om att min ursprungliga formulering av den ortodoxa doktrinen var något slarvig. Det är litet oklart vad som där avsågs med "resultat". Men jag utvecklade dock detta något i fortsättningen av artikeln. Och speciellt varnade jag redan då för risken att den ortodoxa doktrinen kan trivialiseras genom att man undantar de "resultat" vilkas giltighet är beroende av värdeomdömen (s 10—11). Jag tycker därför att Falkemark nu borde försöka bekämpa sin känsla att jag vill rädda ortodoxin genom att, på just detta sätt, trivialisera den. Det vill jag inte!

Så över till den första punkten. Den är mer substantiell. Ty det är nu tydligt att Falkemark använder termen "definition" på två olika sätt. De två definitioner som det är fråga om kan formuleras på ungefär följande sätt:

- (D) Med uttrycket "styrande elit" menas här "minoritet som får som den vill i alla viktiga frågor".
- (K) En politisk fråga är viktig om, och endast om, den är föremål för oenighet och är förknippad med stora ekonomiska konsekvenser.

Dessa formuleringar antyder att det är fråga om "definitioner" av två olika slag. (D) är sålunda en stipulation om hur ett visst uttryck skall tolkas i ett visst sammanhang. (K) är något annat. Falkemark tycks mena att (K) inte alls handlar om språkliga uttrycks betydelse. Förmodligen handlar det då om vilka politiska frågor som *är* viktiga.

Om vi utgår från denna tolkning, så håller jag med Falkemark om att (R) och (R') inte betyder detsamma. Snarare får vi väl nu säga att (R) — tolkat i enlighet med (D) — uttrycker ett påstående som följer av (R') i kombination med (K), men inte av (R') enbart.

Låt oss, som Falkemark, gå med på att (R') är ett empiriskt, icke-

normativt och icke-värderande påstående. Vad är då (K) för något? En närliggande tolkning är att (K) är ett *politiskt värdeomdöme*. (Då är det lite vilseledande att tala om en "definition", men strunt i det.) Denna tolkning kan motiveras med att det innebär en värdering att klassificera en given fråga som viktig (jfr s 9—10 i min ursprungliga artikel). I så fall kan vi också säga att giltigheten av (R) är beroende av (giltigheten av) ett värdeomdöme, nämligen (K).

Detta resonemang tycks tala för Falkemarks tes. Därför diskuterade jag det också i min ursprungliga artikel (på s 5—6). Men två saker måste här påpekas.

För det första tycks detta *inte* vara det resonemang som Falkemark själv driver. Det passar inte särskilt väl ihop med hans formuleringar, vare sig nu eller tidigare. (Att döma av bl a hans första artikel ovan är *hans* argument ungefär detta: det finns alternativ till (K), vilka anger kriterier som är uppenbart normativa — t ex därför att de är formulerade i termer av mänskliga rättigheter — och *därför* är även (K) normativt. Jag anser inte att detta är övertygande. Det är ungefär som att säga: "Vissa av Olof Palmes politiska motståndare är moderater. Alltså är också Palme moderat.")

För det andra tycks mitt resonemang inte på något verkligt allvarligt sätt komma i konflikt med den ortodoxa doktrinen om vetenskap och värderingar. På denna punkt måste jag dock erkänna att jag uttryckte mig lite väl lättvindigt i min ursprungliga artikel. Låt mig här formulera saken på ett annorlunda sätt.

Vi antar nu att Dahl accepterar (D) och (K) på det sätt som antytts ovan. Vilket *är* då egentligen Dahls resultat? Det viktiga här är väl inte vilka språkliga formuleringar Dahl själv använder för att uttrycka sina resultat. Mer väsentligt är vad som döljer sig bakom formuleringarna. Vad är det han visat? Jag vill påstå att det är (R') snarare än (R). (R') är en mer rättvisande och betydligt mer lättfattlig formulering än (R) av det som Dahls undersökning utmynnade i. Denna bedömning ter sig rimlig för den som anser att Dahl godtar (D) och (K). Den som anser detta inser också att (R) åtminstone delvis är ett värdeomdöme, och att (R) baseras, inte bara på Dahls undersökning, utan också i hög grad på (K). Det som själva undersökningen har visat är (R'), och (R') är inte ett värdeomdöme och dess giltighet är inte heller beroende av några värdeomdömen. □